

Uddannelsesprogram

for læger i

Introduktionsstilling

ved

Anæstesiologisk afdeling V

Sygehus Fyn Svendborg

**Udarbejdet af uddannelsesansvarlig overlæge Henrik Stougaard
Medio 2004**

Indholdsfortegnelse

Indledning	side 3
Præsentation af afdelingen	side 4
Præsentation af uddannelsesforløbet	side 4
Læringsstrategier	side 7
Læring i dagligdagen	
Skemalagt undervisning	
Selvstudium	
Kurser	
Evalueringsmetoder i introduktionsstillingen	side 10
Evaluering af den lægelige videreuddannelse	side 11
Vejledning i den lægelige videreuddannelse	side 11
Vejledende litteraturliste	side 12

Indledning

Anæstesiologi er et tværgående klinisk speciale, som indeholder følgende fire funktionsområder:

1. Anæstesi og perioperativ medicin
2. Intensiv medicin
3. Smertebehandling
4. Akut-, traume- og præhospitalsmedicin

Klinisk anæstesi omfatter behandling før, under og efter operation eller smertefuld undersøgelse. Intensiv Terapi er multidisciplinær og organrelateret behandling af kritisk syge patienter og andre akutte behandlingskrævende tilstande.

Præhospitalbehandling omfatter indsats på skadested og katastrofemedicin.

Smertebehandling omfatter behandling af såvel akutte som kroniske smertetilstande.

Hensigten med introduktionsuddannelsen er at give den uddannelsessøgende kendskab til fagets almindelige arbejdsområder og i et begrænset omfang sætte den uddannelsessøgende i stand til at træffe selvstændige beslutninger.

Introduktionsuddannelsen fokuserer på oplæring i den basale anæstesiologi med varetagelse af ukomplicerede patienter i det perioperative forløb. Opgaverne er som regel centreret om en enkelt patient ad gangen, det er typiske patienter, som skal have foretaget mindre kirurgi, og som ikke har komplicerende sygdomme (ASA-klasse 1-2). Derudover vil den uddannelsessøgende få erfaring med opgaver i form af primær varetagelse af livsvigtige funktioner hos akutte patienter og patienter under transport samt i mindre omfang patienter i intensiv afdeling. Den uddannelsessøgende vil have vagtfunction og bla. her møde akutte medicinske problemstillinger og traumepatienter.

Formålet med uddannelsen er, at den uddannelsessøgende udvikler en holdning og evne til at tilegne sig den teoretiske, videnskabelige og færdighedsmæssige basis for udøvelsen af anæstesiologi sat i relation til de opgaver og situationer, som det forventes, at lægen kan håndtere.

Den teoretiske og videnskabelige basis for anæstesiologi omfatter især patofysiologi, farmakologi, anatomi, biokemi, fysik, basalvidenskabelig og klinisk videnskabelig anæstesiologi samt klinisk medicin specielt vedrørende den kardiovaskulære, respiratoriske, renale, hepatiske, endokrine, hæmatologiske og neurologiske funktion.

De opgaver og situationer, som skal håndteres er i mange tilfælde uforudsigelige og har ikke altid nogen entydig eller ”rigtig” løsning. Den professionelle håndtering handler derfor i mange tilfælde om at beslutte, hvad der er bedst i den pågældende situation. Disse beslutninger skal i nogle tilfælde foretages på trods af usikkerhed og på baggrund af begrænset information. Formålet med uddannelsen er derfor at opbygge en behørig bredde og dybde i klinisk erfaring, som kan danne baggrund for en professionel klinisk beslutning og håndtering af anæstesiologiske opgaver og situationer.

Sideløbende med afdelingens ansvar for det postgraduate uddannelsesforløb har den uddannelsessøgende også selv et personligt ansvar for at tilegne sig den nødvendige viden. Ved introduktionsuddannelsens ophør skal den uddannelsessøgende have opnået en teoretisk viden og en praktisk kunnen inden for anæstesiologi, som kvalificerer til en hoveduddannelsesstilling.

Specialet og uddannelsen er nøje beskrevet i målbeskrivelserne og porteføljerne for såvel introduktions- som hoveduddannelsen i anæstesiologi. Disse kan hentes på Dansk Selskab for Anæstesiologi og Intensiv Medicin's (DASAIM) hjemmeside (www.dasaim.dk). Dette uddannelsesprogram er udformet således at intentionerne fra Målbeskrivelse og Portefølje følges i videst muligt omfang.

Præsentation af afdelingen

Anæstesiologisk afdeling V, Sygehus Fyn Svendborg er normeret med 16 lægestillinger, der fordeler sig således: 1 ledende overlæge, 9 overlæger, 4 afdelingslæger samt 2 læger i introduktionsstilling. Der er således ialt 14 speciallæger og 2 ikke-speciallæger.

Afdelingen leverer anæstesiologiske ydelser til de kirurgiske specialer (gynækologisk/obstetrisk afdeling D, otologisk afdeling E, parenchymkirurgisk afdeling K samt ortopædkirurgisk afdeling K), dels på den centrale operationsgang og dels på dagkirurgisk afsnit. Herudover gives anæstesi til såvel medicinske som psykiatriske patienter (DC-konvertering, NCE-behandling og diverse røntgenundersøgelser). Der udføres tillige en række andre anæstesiologiske ydelser, så som traumemodtagelse, anlæggelse af diverse drops (venflons, CVK m.m.) samt såvel interne som eksterne transporter.

Intensivafdelingen har 6 intensive sengepladser, hvor der er mulighed for avanceret intensiv terapi og monitorering, aktuelt dog uden hæmo-diafiltration.

Her forefindes tillige 12 opvågningspladser, hvoraf de 6 er døgnbemandede.

Den akutte perioperative smertebehandling varetages af alle afdelingens læger.

Den kroniske smertebehandling, såvel malign som non-malign, varetages af afdelingens smerteenhed, som aktuelt er lægebemandet 3 dage om ugen.

Præ-hospitalsbehandling udføres i det omfang der anmodes herom, under hensyntagen til den aktuelle belastnings- og bemandingssituation.

Præsentation af uddannelsesforløbet

Introduktionsuddannelsen indebærer en ansættelse af 12 måneders varighed.

Efter første dags generelle introduktion til afdelingen gennemgås et ca. 6 ugers vagtfri introduktions-/oplæringsforløb på henholdsvis operationsgangen og intensivafdelingen (såfremt introduktionslægen er uden erfaring inden for anæstesispecialet). Der er tillige afsat en dag til oplæring i anvendelsen af EPJ (den elektroniske patientjournal).

Efter 1 – 2 følgevagter indgår introduktionslægen i afdelingens almindelige arbejdstilrettelæggelse incl. vagtarbejde.

Ved ansættelsens start tildeles du en klinisk vejleder og efter introduktionsperioden tilrettelægger den uddannelsessøgende sammen med sin vejleder en tidsplan for erhvervelse af resterende kompetencer, der er nævnt i Målbeskrivelse/Portefølje (se efterfølgende).

Den uddannelsessøgende foretager under hele ansættelsen erfaringsregistrering efter aftale med sin vejleder, herunder CUSUM-scoring af fire definerede kompetencer (programmer til disse registreringer findes ligeledes på www.dasaim.dk).

Skematisk præsentation af kompetencer og evalueringsmetoder

<i>Kompetence</i>	<i>Evalueringsmetode</i>	<i>Kort nummer</i>	<i>Tid</i>
Anæstesi - og perioperativ medicin			
Kan varetage basal håndtering af luftveje	Struktureret klinisk observation Mundtlig redegørelse	Kort 1	Før 3. md
Kan teste anæstesiapparatet	Struktureret klinisk observation Mundtlig redegørelse	Kort 2	Før 3. md
Kan varetage generel anæstesi- og perioperativt forløb til elektiv patient > 15 år, ASA-klasse 1-2, mindre og middelstor operation inden for kirurgi, urologi, gynækologi, ortopædkirurgi	Struktureret klinisk observation Mundtlig redegørelse	Kort 3	Før 3. md
Kan varetage generel anæstesi og perioperativt forløb til akut patient > 15 år, ASA-klasse 1-2, mindre og middelstor operation inden for kirurgi, urologi, gynækologi, ortopædkirurgi	Struktureret klinisk observation Mundtlig redegørelse	Kort 4	Før 3. md
Kan varetage spinal anæstesi	Struktureret klinisk observation Mundtlig redegørelse	Kort 5	Før 3. md
Kan varetage epidural anæstesi	Struktureret klinisk observation Mundtlig redegørelse	Kort 6	Før 6. md
Kan anlægge centralvene kateter	Struktureret klinisk observation Mundtlig redegørelse	Kort 7	Før 10. md
Kan redegøre for valg af perioperativ håndtering af patienter med komplicerende tilstande eller sygdomme	Skriftlig redegørelse Farmakologiopgave	Kort 8	Før 11. md

Intensiv Medicin			
Kan udarbejde væske/ernæringsplan for intensiv patient	Mundtlig redegørelse Audit	Kort 9	Før 3. md
Kan instituere respiratorbehandling på ukompliceret intensiv patient	Struktureret klinisk observation Mundtlig redegørelse	Kort 10	Før 3. md
Kan varetage stuegang på ukompliceret intensiv patient	Struktureret klinisk observation Mundtlig redegørelse	Kort 11	Før 4. md
Smertebehandling			
Kan varetage ukompliceret patient med akutte smerter (ex. justering af postoperativt smerteregime)	Observation Mundtlig redegørelse Gennemgang af opvågningsjournaler	Intet kort	Før 6. md
Akut- traume- og præhospitalsmedicin			
Kan varetage genoplivning af voksne og påbegynde genoplivning af børn	Struktureret klinisk observation evt. på fantom Mundtlig redegørelse Undervisning af studenter	Kort 12	Før 10. md
Kan påbegynde initialbehandling af traumepatienter og patienter med akutte livstruende tilstande	Observation Mundtlig redegørelse	Intet kort	Før 6. md
Kan redegøre for transport forholdsregler vedr. transport af patienter	Observation Mundtlig redegørelse	Kort 15	Efter 6. md
Kan redegøre for organisering af og forholdsregler vedr. beredskab	Observation Mundtlig redegørelse	Kort 15	Efter 6. md
Kommunikation		Generel vurdering	Efter 6. md Efter 9. md
Kan varetage effektiv kommunikation ved præoperativ patientkonsultation	Struktureret klinisk observation Mundtlig redegørelse	Kort 13	Før 6. md
Samarbejde		Generel vurdering	Efter 6. md Efter 9. md
Kan fungere effektivt som medlem af teamet og påtager sig opgaver, hvad enten det er som teamleder eller –medlem	Observation	Kort 14	Efter 6. md
Organisation/ledelse		Generel vurdering	Efter 6. md Efter 9. md
Kan organisere sit arbejde varetage og et effektivt arbejdsflow på operationsgang i dagtid	Observation	Kort 14	Efter 9. md

Kan prioritere arbejdsopgaver i vagten	Observation	Kort 15	Efter 6. md
Akademisk kompetence		Generel vurdering	Efter 6. md Efter 9. md
Kan tilrettelægge og gennemføre en kontinuerlig plan for egen læring	Uddannelsesplan og læringsrapporter		Før 3. md herefter løbende
Kan foretage kritisk analyse og refleksion over perioperativ håndtering af et konkret patientforløb	Skriftlig rapport Patientforløbsbeskrivelse	Kort 16	Efter 6. md
Kan afgrænse en klinisk problemstilling og analysere denne i forhold til litteraturen	Skriftlig rapport Litteraturopgave	Kort 17	Efter 9. md
Professionalisme		Generel vurdering	Efter 6. md Efter 9. md
Viser ansvarlighed over for arbejdsopgaverne	Observation	Kort 14	Efter 9. md

Læringsstrategier

Vi anvender Målbeskrivelsen, Porteføljeen og dette uddannelsesprogram som grundlag for den kliniske oplæring i introduktionsstillingen i anæstesiologi.

Læring i dagligdagen

Instruktion og supervision – ”mesterlære”

Hovedparten af oplæringen sker gennem instruktion og supervision i det daglige kliniske arbejde. Da du ikke kan være sammen med din vejleder hele tiden vil din oplæring altså være afhængig af mange ”mestre”. Alle ældre kolleger, både læger og sygeplejersker vil deltage i din oplæring.

Arbejdstilrettelæggelsen – ”grib chancen”

Vi bestræber os på at gribe alle de situationer, der i det daglige arbejde byder på muligheder for oplæring. I arbejdstilrettelæggelsen vil der i videst muligt omfang blive taget hensyn til, hvor du er i uddannelsen og hvad du aktuelt skal lære.

Individuel uddannelsesplan – læringsportefølje

I løbet af 2–3 uger efter at du er tiltrådt i stillingen vil du sammen med din vejleder udarbejde en individuel uddannelsesplan baseret på din hidtidige erfaring, Målbeskrivelsen, dine læringsbehov og afdelingens muligheder for oplæring. Denne uddannelsesplan justerer du løbende sammen med din vejleder.

Feed-back

Du vil løbende modtage feed-back på dit daglige arbejde. De skemalagte evalueringssamtaler med din vejleder bruges blandt andet til mere formel vurdering af din udvikling. I samme forbindelse skal du også give din vurdering af afdelingens læringsmiljø.

Din rolle som underviser

Det forventes at du under ansættelsen også deltager i undervisning af kolleger, bl.a. i forbindelse med fredagsundervisningen.

Kompetencemåling og erfaringsregistrering

Vi anvender kompetencemåling og erfaringsregistrering på afdelingen for at du/vi løbende kan holde os ajour med din uddannelses forløb. En del af kompetencemålingen vil bestå af skriftlige opgaver som beskrevet i Porteføljeen.

Skemalagt undervisning

Morgenundervisning

I afdelingen er der skemalagt undervisning hver fredag fra kl. 7.50 til 8.50. Undervisningen er for alle afdelingens læger til tider sammen med anæstesisygeplejerskerne.

Du vil i løbet af din ansættelse blive bedt om at være underviser 1 – 2 gange.

Herudover afholdes ”staff-meeting” for alle sygehusets læger den første mandag i måneden fra klokken 8.15 til 9.15.

Konferencer

Dagen starter med fælles konference fra kl. 7.50 til 8.00. Her fremlægges evt. spændende cases fra vagten og dagens opgaver fordeles.

For lægernes på intensiv fortsættes med rapportgivning til klokken 8.30.

Intensivkonference med deltagelse af såvel læger som sygeplejersker afholdes dagligt fra kl. 11.30 – 12.00.

Operationsplanlægning afholdes dagligt kl. 14.45 til 15.00 med deltagelse af kirurger fra de enkelte specialer.

Vagtoverdragelse sker i tidsrummet kl. 15.00 til 15.30.

Selvstudium

For at få størst muligt udbytte af din uddannelse kræves, at du selv læser relevant litteratur. Det forudsættes, at den uddannelsessøgende af egen drift og hjulpet af sin vejleder benytter lærerbøger, tidsskrifter og litteratur tilgængeligt via internettet.

Procedurebøger og vejledninger

Afdelingens Instruksbog indeholder lokale regler, vejledninger og procedurebeskrivelser. Afdelingens instrukser findes dels i papirform i mapper på diverse afsnit, dels på afdelingens hjemmeside (www.svendborganaest.dk/public/forside.htm).

Lærebøger

I afdelingen findes et fagbibliotek med relevante lærebøger. Som hovedregel må disse bøger ikke lånes med hjem. Sidst i dette uddannelsesprogram findes en vejledende litteraturliste. Diskuter med din vejleder, hvilke bøger og emner der er relevante i din ansættelse.

Tidsskrifter

I afdelingen vil du have adgang til et betydeligt antal relevante internationale tidsskrifter. Som hovedregel må disse tidsskrifter ikke fjernes fra afdelingen – medens der er fri adgang til at tage fotokopier. Du kan tillige bestille kopi af videnskabelige artikler via sygehusets bibliotekar.

Adgang til PC

Du vil få adgang til PC'er. I forbindelse med din introduktion vil du modtage oplysninger om regler for brug, passwords og introduktion til anvendte programmer som MeduCare, FPAS, NetLab, Modul Tjenestetid m.m.

Kurser

I løbet af ansættelsen deltager du i en række obligatoriske kurser (se oversigt). Afdelingen betaler kursusafgiften og du får tjenestefri med løn til deltagelse i kurserne.

Oversigt over kurser i introduktionsuddannelsen	
Emne	Indhold/Form/Varighed
Specialespecifikke kurser	
1. Fysik og anæstesi. Anæstesiapparater og ventilationssystemer 2. Universal anæstesi. Monitorering. Rationel hæmoterapi 3. Luftvejshåndtering. Mekanisk ventilation 4. Teamfunktion/Proceduretræning. Øvelser med anæstesisimulator 5. Intensiv terapi. Væske- og elektrolytbehandling. Hæmodynamik 6. Regional anæstesi. Smertebehandling 7. Kritisk litteraturlæsning 8. Smertebehandling. Palliativ medicin	Forelæsninger, workshop, simulation 1-dags kurser
Tværfaglige kurser	
Vejlederkursus	Workshop 2 dages internatkursus

Evalueringsmetoder i introduktionsuddannelsen

Evalueringen af din kompetencetilvækst bygger på en generel og en række specifikke vurderinger. Når målet er nået kvalitativt, påtegnes det i porteføljens checkliste

Generel vurdering

Den generelle vurdering foretages to gange i løbet af uddannelsen. Den generelle vurdering foretages i relation til de generelle mål på en graderet skala – ”udviser stort set aldrig denne handlings- og væremåde / sporadisk / regelmæssigt / stort set altid”. Den generelle vurdering omfatter desuden gennemgang af *Cusum-skoring af procedurer og erfaringsregistrering*. Vurderingen bruges til at anvise områder, hvor forbedring er nødvendig.

Specifikke vurderinger

Struktureret observation og tilbagemelding er den evalueringsmetode, som mesterlæreren naturligt benytter. Kriterierne for vurdering fremgår af de kompetencekort, som findes i logbogen. De specifikke vurderinger kan foretages af din vejleder eller en anden supervisor.

Supervisoren skal kunne svare JA til alle punkter på et kompetencekort for, at præstationen samlet kan godkendes. Et JA ud for et punkt betyder, at punktet er opfyldt i tilstrækkelig grad og med tilstrækkelig kvalitet. Supervisoren giver til sidst en samlet vurdering af præstationen og tager stilling til om den kan godkendes og underskriver i så fald kortet.

Hvis man ikke kan godkende en præstation, anvises den uddannelsessøgende på hvilke punkter forbedring er nødvendig og man aftaler, hvad der skal gøres for at opnå dette. Der foretages et ny vurdering, når den uddannelsessøgende mener at være klar til det.

Alle specifikke mål skal være opnået for, at det samlede uddannelsesforløb kan godkendes.

Tilbagemelding fra andre

Vejlederen vil i mange tilfælde ikke direkte supervisere den uddannelsessøgende i dennes arbejde. Personer som arbejder sammen med den uddannelsessøgende vil med fordel kunne bidrage med information om dennes kompetence. Det er vejlederens opgave at sikre, at informationen er så valid og pålidelig som muligt.

Kursusgodkendelse af de tværfaglige kurser kræver aktiv deltagelse. Kursusdeltagelsen skal attesteres af kursuslederen, dvs. også her foregår evaluering af den uddannelsessøgende.

Vejledersamtale

Via samtalerne med vejlederen evalueres en periodes arbejde med mange kompetencer. Ved disse samtaler evalueres aktuelle færdigheder svarende til, hvad der er forudsat i målbeskrivelsen på det givne tidspunkt. Med udgangspunkt i logbogen, og vejlederens viden om, hvordan den uddannelsessøgende fungerer i det daglige arbejde, kan der opnås overblik over indlæringen (checklisten). Ved samtalerne med vejlederen kan eventuelle uddannelsesproblemer justeres eller løses. Samtidig kan problemer iht. læringsrammerne på afdelingen diskuteres.

Evaluering af den lægelige videreuddannelse

Evalueringen af afdelingerne og uddannelsen tjener det formål at indhente information om den uddannelsessøgendes opfattelse af kvaliteten i de uddannelseselementer, vedkommende har gennemført. Evalueringerne vil danne udgangspunkt for en løbende forbedring og justering af uddannelses tilbuddene. Evalueringen foretages på specielle skemaer (skema D og E fra pjecen ”Vejledning og evaluering i den lægelige videreuddannelse”, Sundhedsstyrelsen 1998), som udfyldes ved afslutningen af hvert uddannelseselement. Disse skemaer afleveres til den uddannelsesansvarlige overlæge inden du forlader afdelingen. Skemaerne sendes videre til videreuddannelsessekretariatet i amtet, der hvert år laver en opgørelse over evalueringerne fra amtets afdelinger.

Den uddannelsessøgendes evaluering af målbeskrivelsen og logbogen og kompetencevurderingen i hoveduddannelsen foretages ved afslutningen af hoveduddannelsen på de 2 skemaer, som findes sidst i logbogen. Disse skemaer afleveres ligeledes til den uddannelsesansvarlige overlæge inden du forlader den sidste afdeling i hoveduddannelsen.

Afdelingernes uddannelsesmiljø og indsats vurderes endvidere ved inspektorordningen, hvilket er en ekstern evaluering af afdelingen institueret af Sundhedsstyrelsen. Se mere om denne på www.sst.dk.

Vejledning i den lægelige videreuddannelse

I alle de afdelinger, hvor du ansættes, vil du få tildelt en personlig vejleder. Vejlederen vil som et minimum holde samtaler med dig ved starten på din ansættelse, midtvejs i din ansættelse og ved afslutningen af din ansættelse. Hvis du oplever, at din uddannelse ikke forløber som planlagt skal du primært kontakte din vejleder. Afhængigt af den enkelte afdelings stabsstruktur vil du i varierende omfang arbejde sammen med din vejleder i det daglige kliniske arbejde.

I alle afdelingerne findes der én eller flere uddannelsesansvarlige overlæger. Disse har det overordnede ansvar for, at uddannelsen afvikles som planlagt. De uddannelsesansvarlige overlæger vil i varierende omfang deltage i samtalerne mellem dig og din vejleder.

Vejledningen vil leve op til beskrivelsen i pjecen ”Vejledning og evaluering i den lægelige videreuddannelse” udgivet af Sundhedsstyrelsen 1998.

Vejledende litteraturliste

Anæstesi og perioperativ medicin

Jørgen Viby Mogensen. Anæstesi. FADL's forlag 2. udgave 2003.

Intensiv medicin

A Engquist. Rationel væske-, elektrolytbehandling og ernæring. Munksgård 1993.

B Jespersen, LS Rasmussen. Praktisk væske- og elektrolytbehandling. Munksgård 2000.

Marino PL. The ICU Book. Williams and Wilkins forlag 2. edition.

Smertebehandling

J Eriksen, P Sjøgren, N-H Jensen. Praktisk klinisk smertebehandling. Smerter ved cancer og langvarige/kroniske non-maligne tilstande. Munksgårds Forlag, København 2000.

Akut-, traume- og præhospitalsbehandling

Avanceret genoplivning, CPR Guidelines 2000, www.genoplivning.dk

ERC Guidelines for adult advanced life support. Resuscitation 2001; 48: 211-21

International Resuscitation Guidelines 2000. Ethical aspects of CPR and ECC. Resuscitation 2000; 46: 17-27

Diagnostik og behandling af asthma bronchiale hos voksne. Klaringsrapport Nr. 2, 2002 www.dadl.dk

Diagnostik og behandling af kronisk obstruktiv lungesygdom. Klaringsrapport Nr. 1, 1998

www.dadl.dk

PR Hildebrandt, C Gøtzche (eds.) Akut koronar syndrom. Retningslinier for diagnostik og behandling. Klaringsrapport Nr 3, 2001 www.dadl.dk

Uddannelsesrelevant mikrosimulation og tutorials: www.trauma.org

Kommunikation

P McGuire. Kommunikation med kræftpatienter. Munksgård 1994.

Akademisk kompetence

J Kjærgaard, J Mainz, T Jørgensen, I Willaing. Kvalitetsudvikling i sundhedsvæsenet. Munksgård 2001.

S Fasting, SE Gisvold. Data recording on problems during anaesthesia: presentation of a well functioning and simple system. Acta Anaesth Scand 1996; 40: 1173-83.

Professionalisme

K. Kristensen. Patientens retsstilling. DJØF Forlag, 1. udgave 2000.

D Andersen, CE Mabeck, P Riis. Medicinsk etik. Fadl's forlag 1988.

Sikkerhedsforanstaltninger

Sundhedsstyrelsens vejledning om identifikation af patienter og anden sikring mod forvekslinger i sundhedsvæsenet, 1996 og 1998.

Sundhedsstyrelsen bekendtgørelse om håndtering af lægemidler på behandlende institutioner og afdelinger, nr. 270, 1995.

Sundhedsstyrelsens bekendtgørelse om dosisdispensering af lægemidler, nr. 719, 1996 samt vejledning nr. 64, 1995.

Sundhedsstyrelsens vejledning om medicinadministration og patienters selvadministration af medicin 1998.

Sundhedsstyrelsens vejledning i god fremstillingspraksis for blodbankens fremstilling og forhandling m.v. af blod og blodkomponenter, nr. 2601-49-1991, 1992.

Sundhedsstyrelsens vejledning om behandling med blod, blodkomponenter og visse blodderivater samt forholdsregler mod komplikationer herved. 1998.

CAS-informationsmaterialer. Infektionshygiejne ved brug af ampuller, hætteglas, sprøjter, kanyler og infusionspumper til injektion og infusion. Ref 3407.23, 2000.

Sundhedsstyrelsens cirkulære om lægers pligt til at føre ordnede optegnelser, nr. 235, 1996, samt vejledning om lægers journalføring, nr. 236, 1996.

Sundhedsstyrelsens vejledning om indberetning af lægemiddelbivirkninger, 1995.

Sundhedsstyrelsens vejledning om indberetning af alvorlige hændelser med medicinsk udstyr, 1994.

Sundhedsstyrelsens bekendtgørelse om information og samtykke, nr 665, 1998 www.pkn.dk.

Sundhedsstyrelsens cirkulære om information og samtykke, lægers pligt og patienters ret, nr. 1300-22-1991, 1991.